

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 4Sžk/3/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7019200268
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Hatalová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2021:7019200268.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Fečíka a JUDr. Kataríny Cangárovej, PhD. LL.M. v právnej veci sťažovateľa (žalobcu): F. K. G. D. V. H. Q., bytom N. XX, XXX XX N. K., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 10, 080 01 Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO/2214/2019, ČRZ: 34070/2019, zo dňa 04. marca 2019, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/7/2019-52 zo dňa 30. septembra 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Rozhodnutím žalovaného č. KaPO/2214/2019, ČRZ: 34070/2019, zo dňa 04. marca 2019 (ďalej ako „preskúmané rozhodnutie“) nebol žalobcovi priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci v zmysle ustanovení zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej ako „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) v právnej veci kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7S/13942/2010 zo dňa 20.09.2018, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Finančného riaditeľstva zo dňa 17.03.2009 o vyrubení sankčného úroku Daňovým úradom Levoča

č. 731/230/15938/08/Slav zo dňa 06.10.2008 v sume 35,84 eur za nezaplatenie rozdielu dane z pridanej hodnoty určenej správcom dane. Žalovaný svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že hodnota sporu vo vzťahu ku ktorej žalobca žiada o poskytnutie právnej pomoci, neprevyšuje hodnotu minimálnej mzdy ustanovenú nariadením vlády Slovenskej republiky č. 278/2017 Z. z. (t.j. 480 eur), čím nie sú splnené podmienky pre poskytnutie právnej pomoci tak, ako vyžaduje § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci.

2. Správnu žalobou sa žalobca domáhal zrušenia preskúmaného rozhodnutia krajským súdom. Poukazoval na to, že podmienka daná ustanovením § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci, podľa ktorej žiadateľovi prináleží právna pomoc vtedy, ak hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, sa netýka sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch. Podľa

žalobcu hodnotu sporu v jeho prípade nie je možné vyčíslieť v peniazoch, nakoľko sa jedná o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu.

II.

Konanie na krajskom súde

3. Krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 7S/7/2019-52 zo dňa 30.9.2020 podľa § 190 Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) žalobu ako nedôvodnú zamietol z dôvodu, že právne posúdenie žalovaného bolo správne.

4. Krajský súd uviedol, že v minulosti z dôvodu nejednotnosti rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR zastával právny názor, že hodnotu sporu v správnom súdnictve, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu, nie je možné vyčíslieť v peniazoch (8S/63/2017-48 zo dňa 18.10.2018, 8S/45/2018-43 zo dňa 21.02.2019

a v iných). Najvyšší súd SR v novších rozhodnutiach už kvalifikoval konanie o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu, ktorého obsahom bolo uloženie peňažnej povinnosti, ako spor, ktorého hodnotu možno vyčíslieť v peniazoch (2Sžk/11/2019 zo dňa 26.06.2019 a č. k. 4Sžk/20/2019 zo dňa 05.11.2019).

5. S poukázaním na citované rozsudky Najvyššieho súdu SR, krajský súd dospel k záveru, že právny názor, podľa ktorého právnu vec kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu vydanému v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o vyrubení sankčného úroku vo výške 35,84 eur, je potrebné považovať za spor, ktorého hodnotu možno vyčíslieť v peniazoch, čo je ustáleným právnym názorom a reprezentuje súčasnú ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, na ktorú v súlade s ust. § 139 ods. 2, prvej vety SSP odkázal. Krajský súd nezistil dôvody pre odklon od ustálenej rozhodovacej praxe ohľadne právneho posúdenia konania v správnom súdnictve, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti správneho orgánu ukladajúceho peňažné plnenie (§ 139 ods. 3 SSP).

6. Žalobca nepreukázal splnenie zákonnej podmienky pre priznanie právnej pomoci podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci, a preto krajský súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

III.

Konanie na kasačnom súde

7. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (sťažovateľ) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu, že krajský súd (i) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a (ii) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľ vidí porušenie svojich procesných práv v tom, že krajský súd napriek ospravedlneniu neúčasti sťažovateľa na pojednávaní a jeho žiadosti o odročenie pojednávania, pojednávanie vykonal v jeho neprítomnosti, čím mu neumožnil konať pred súdom. Nesprávne právne posúdenie vidí sťažovateľ v tom, že krajský súd a žalovaný pochybili, keď určili výšku hodnotu sporu, pretože v predmetnom prípade ide o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu a hodnotu sporu preto nie je možné vyčíslieť. Kasačnému súdu sťažovateľ navrhol, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Sťažovateľ si uplatňuje právo na náhradu trov súdneho konania.

8. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s výrokom ako i skutkovými a právnymi závermi obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu a navrhuje, aby súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

9. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky začal vykonávať svoju činnosť odo dňa 1. augusta 2021 (§ 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Výkon súdnictva prešiel z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky odo dňa 1. augusta 2021 vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (čl. 154g ods. 4 a 6 Ústavy Slovenskej republiky

v spojení s § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Prejednávaná vec bola pôvodne predložená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a bola jej pridelená sp. zn. 4Sžk/3/2021. Od 1. augusta 2021 je na konanie v tejto veci príslušný Najvyšší správny súd Slovenskej republiky. Vec bola náhodným výberom pridelená kasačnému senátu 1S Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhodol v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia pod pôvodnou spisovou značkou.

10. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1 S.s.p., § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 16. decembra 2021 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

11. Podľa § 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci „účelom tohto zákona je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv [...]“

12. Podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci „fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,

b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.“

13. Podľa § 25 SSP „Ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa na konanie pred správnym súdom primerane ustanovenia prvej a druhej časti Civilného sporového poriadku...“.

14. V zmysle § 183 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len ako „CSP“) „Pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť“.

15. Podľa § 183 ods. 4 CSP „Ak súd zistí, že stranou uvedený dôvod na odročenie pojednávania nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí stranu, ktorá odročenie navrhla. Strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, je povinná uviesť telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jej návrhu na odročenie pojednávania“.

16. Podľa § 464 ods.1 SSP, „ak kasačný súd rozhoduje o kasačnej sťažnosti v obdobnej veci, ktorá už bola predmetom konania pred kasačným súdom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na obdobné rozhodnutie, ktorého prevzatú časť v odôvodnení uvedie“.

17. Sťažovateľ v podanej kasačnej sťažnosti namieta v prvom rade skutočnosť, že postupom krajského súdu, ktorý vyhodnotil dôvod žiadosti o odročenie pojednávania ako nedôležitý podľa § 183 ods. 1 CSP v spojení s § 25 SSP, došlo k porušeniu jeho práva v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý garantuje každému právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, a k porušeniu princípu rovnosti zbraní. Sťažovateľ namieta, že krajský súd mu bezodkladne neoznámil, že žiadosť o odročenie pojednávania neakceptoval v zmysle § 183 ods. 4 CSP, čím mu znemožnil realizovať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Sťažovateľ žiadal o odročenie pojednávania, ktoré sa konalo dňa 30.9.2020, z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19 a absolútneho nedostatku finančných prostriedkov. V jeho žiadosti, doručenej krajskému súdu dňa 23.9.2020, je uvedená iba jeho poštová adresa.

19. Kasačný súd vyhodnotil námietku sťažovateľa, že mu krajský súd neumožnil konať pred súdom a uplatniť tak jemu patriace procesné práva, ako nedôvodnú. Kasačný súd sa stotožňuje s odôvodnením krajského súdu, že v čase konania pojednávania nebol na území Slovenskej republiky vyhlásený výnimočný stav ani núdzový stav, nebol nariadený zákaz vychádzania a sťažovateľ nepreukázal, že oblasť, v ktorej býva bola považovaná za vysoko rizikovú, rovnako ani oblasť Mesta Košice, ktoré je sídlom krajského súdu. Úrad verejného zdravotníctva prijal opatrenie na predchádzanie šírenia ochorenia COVID-19, v tom čase platné pre celé územie Slovenskej republiky. V uvedenom období bola stále v platnosti mimoriadna situácia, ktorá je na území Slovenskej republiky vyhlásená od 12. marca 2020. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, trvanie mimoriadnej situácie nie je dôvodom pre nekonanie súdnych pojednávanií, pretože tie sa môžu za trvania mimoriadnej situácie a núdzového stavu stále konať v nevyhnutnom rozsahu. Kasačný súd uvádza, že v žiadosti o odročenie pojednávania je potrebné nielen tvrdiť, že existujú dôvody na odročenie, ale je potrebné preukázať ich dôvodnosť (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Cdo 167/2010 <<https://www.judikaty.info/document/nssr/7851>>). Všeobecné konštatovanie sťažovateľa o nepriaznivej pandemickej situácii (a jeho zlej finančnej situácii), nepodložené žiadnymi konkrétnymi tvrdeniami a dôkazmi vo vzťahu ku sťažovateľovi tak podľa kasačného súdu nepredstavuje dôležitý dôvod na odročenie súdneho pojednávania.

20. K námietke sťažovateľa, že krajský súd ho bezodkladne neupovedomil podľa § 183 ods. 4 CSP, kasačný súd uvádza, že sťažovateľ si v žiadosti o odročenie pojednávania nesplnil svoju zákonnú povinnosť uvádzanú v druhej vete § 183 ods. 4 CSP a neuviedol svoje telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ho súd mohol upovedomiť o rozhodnutí o jeho návrhu na odročenie pojednávania. Z § 183 ods. 4 CSP vyplýva, že pokiaľ súd návrh na odročenie pojednávania vyhodnotí ako nedôvodný musí bez zbytočného odkladu (to znamená hneď) o tom upovedomiť stranu, ktorá odročenie pojednávania navrhla na telefónne číslo alebo elektronickú adresu, ktorú je povinná uviesť v návrhu na odročenie pojednávania. Argumentom a contrarium možno odvodiť, ak strana, ktorá žiada o odročenie pojednávania, v žiadosti neuvedie telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju má súd upovedomiť, súd tak nie je povinný vykonať.

21. K pojednávaniu, ktoré sa konalo dňa 30.9.2020 kasačný súd uvádza, že zo zápisnice o pojednávanií 7S/7/2019-47 je zrejme, že na pojednávanií neboli vykonané žiadne dôkazy, a preto sa kasačný súd nemôže stotožniť s tvrdením sťažovateľa, že bol ukrátený na svojich procesných právach v rozpore s čl. 48 ods. 2 Ústavy. Správnu žalobou bolo napadnuté rozhodnutie žalovaného o nepriznaní nároku na bezplatné právne poradenstvo, pričom úloha krajského súdu spočívala v právnom posúdení otázky, či aj v prípade žiadateľa, ktorý žiada o priznanie nároku na právnu pomoc za účelom podania správnej žaloby o preskúmanie rozhodnutia a postupu správneho orgánu možno vyžadovať splnenie podmienky o výške hodnoty sporu. Nejednalo sa o taký charakter konania, v ktorom by bolo potrebné ustáliť a vyjasniť skutkový stav vykonaním dokazovania. Tento názor je podporený aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžhuv/3/2009 zo dňa 27.10.2010, v zmysle ktorého „pojednávania v neprítomnosti účastníka v prípadoch, kde skutkové okolnosti nie sú sporné a právne otázky sa nevyznačujú osobitnou zložitosťou, ako je to i v prejednávacom prípade, nie je porušením práva, zaručeného článkom 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedených dôvodov je potrebné konštatovať, že postupom krajského súdu v súlade s § 250g ods. 2 O.s.p. (pozn. teraz § 114 SSP) nebola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.“.

22. V ďalšom dôvode kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP sťažovateľ namieta, krajský súd/žalovaný pochybil, keď v jeho žiadosti o priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci určil hodnotu sporu, pretože má za to, že vzhľadom k predmetnému prípadu hodnotu sporu nie je možné vyčíslieť, nakoľko sa jedná o preskúmanie rozhodnutia a postupu správneho orgánu.

23. Preskúmaním spisového materiálu kasačný súd zistil, že v totožnej veci ako tej, ktorá je predmetom tohto konania, už rozhodoval, preto v ďalšom v zmysle § 464 ods.1 SSP plne poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 1Sžk/58/2020 z 29. septembra 2021, ktorého časť textu odôvodnenia nižšie uvádza a s ktorou sa kasačný súd plne stotožňuje.

24. Kasačný súd uviedol, že „nakoľko preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu možno subsumovať pod pojem „spor“, je potrebné zaoberať sa v každom jednotlivom prípade otázkou, či je možné vyčíslieť „hodnotu sporu“. Inými slovami aj v konaniach o preskúmanie rozhodnutí správnych orgánov v rámci správneho súdnictva, v ktorých sa žiada o poskytnutie právnej pomoci, je potrebné posudzovať splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci, vrátane podmienky minimálnej hodnoty sporu.“

25. Podľa kasačného súdu sa „o hodnote sporu na účely posúdenia splnenia podmienok pre poskytnutie právnej pomoci môže hovoriť aj v prípade správneho súdnictva. Napriek tomu, že predmetom konania je posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktoré nemožno vyčíslieť v peniazoch, v prípade, ak výrok rozhodnutia správneho orgánu obsahuje jasne určenú, fixnú výšku peňažného plnenia, túto možno pre účely aplikácie § 6 ods. 1 písm. c) zákona o poskytovaní právnej pomoci vnímať ako hodnotu sporu“.

26. Kasačný súd tiež uvádza, že „sa stotožňuje s východiskami formulovanými v predchádzajúcej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 10Sžo/371/2015 a taktiež s aktuálnymi, novšími rozhodnutiami vo veciach sp. zn. 2Sžk/11/2019 a sp. zn. 3Sžk/4/2020“

27. S poukazom na vyššie uvedené sa v tomto konaní kasačný súd v plnej miere stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia žalovaného a rovnako aj rozhodnutia krajského súdu, a preto kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

28. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol Najvyšší správny súd Slovenskej republiky tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S.s.p.) a rovnako aj žalovanému nárok na ich náhradu nepriznal v súlade s § 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 168 S.s.p.

29. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.